

Luku 1 Laura Laajametsä siivoaa komeroita Laura Laajametsä siivosi komeroita ja kaappeja vanhassa synnyinkodissaan Alakoskella. Mitään säilyttämisen arvoista ei niistä löytynyt; vuosikausien aikana kertynyttä roinaa jota köyhien nurkkiin kertyy kun jos ei koskaan omistettu mitään niin pienintäkään tarpeetonta esinettä ei voi heittää pois ja romulavan tilaaminenkin ottaa voimille. Nyt kun elossa olevat sisarukset olivat luvanneet siirtää jakamattoman synnyinkodin hänen nimelleen, Laura oli saanut uutta intoa nurkkien siivoukseen, etenkin kun isosisko Maarit oli tulossa miehineen Ruotsista tarkistamaan vielä irtaimistoa ja talon kuntoa ja isovelji Johnny Yhdysvalloista vaimoineen samaan aikaan ja oli tarkoitus järjestää yhteinen sauna ja makkarapaistoilta Alakoskella, suukokous ja neuvottelut talon kohtalosta. Viikko sitten Luran aikuispojat, Tommi ja Jarkko sekä tytär Loviisa olivat olleet kantamassa heidän vanhoja sohviaan, treenauspenkkejään, kirjahyllyjään ja kaikkea muutakin raskasta puuvajan vieressä olevaan vanhaan heinävajaan, jonne Tommi oli valanut betonilattian säilytystä varten. Ulkomaan vieraat, Maarit ja Johnny, olivat pitäneet hullabaloota ja kritikoineet kun Alakoskelle ei voinut enää majoittua heidän Suomessa oloaikanaan: Mamman rakennesänky, jossa Maarit mielellään nukkui oli viety pois Luran kaupunkiasuntoon, samoin keittiön pöytä. Olohuone oli täynnä Luran ja perheen vanhoja, käyttökelvottomia huonekaluja ja sekalaista roskaa ja nyt kun neuvottelut olivat käynnissä talonrönnön omistuksesta, niin Laura halusi ennen kaikkea perhesopua, Maarit oli jo sanonut että he eivät nukkuisi Alakoskella; sisäväessän puute oli ratkaiseva nyt kun kerääntyvät vuodet olivat alkaneet juoksuttaa Maaritia keskellä yötä pihanperällä useampaan otteeseen. Mamman kammarin vaatekomerot olivat olleet täynnä kaikenlaista sekalaista roinaa: vanhoja vaatteita jotka äiti oli aikanaan jättänyt kesäasuntoon pitämäänsä taloon, Maaritin kesälomarönnöitä, amerikankirstuista pengottua tavaraa: kirjavia nylonleninkejä ja rimpupuseroita joita Anna-täti oli aikoinaan lähettänyt; ensin New Yorkista ja sittemmin Floridasta siskolleen. Ne paketit olivat olleet hyvin tervetulleita sodanjälkeisessä huushollissa, vaikkakin suurin osa niiden annista oli naisten vaatteita ja isälle oli harvoin mitään päälle laitettavaa; joku satunnainen borsalino millä isä oli hienostellut juopottelureissuilleen lähtiessä. Isä oli ollut ikuinen herrasmies ja pukeutunut mielellään juhlatamineisiinsa niinä viikonloppuina kun maitotili on tullut ja oli varaa lähteä hakemaan täysi lasti ja tapailemaan ystäviä kirkonkylällä. ”Mara on aina herrasmies” naapurienkin rouvat sanoivat. Laura keräsi huonossa kunnossa olevat vaatteet mustiin jätesäkkeihin ja jätti vain jonkun täysin käyttökelpoisen takin ja villatakin roikkumaan vaatepuuhun. Muovikassista löytyi pieni pullo Jerez de la frontera-sherryä. Maarit oli alkanut tuomaan mammalle sherryä joka kesä sen jälkeen kun hän aloitti Suomenvierailunsa Ruotsista käsin minne hän oli asettunut asumaan lasten kanssa seitsemäntoista ulkomaanvuoden jälkeen. Tässä talossa he olivat emännöineet yhdessä, isosisko ja äiti ja Laura ja hänen miehensä ja lapsikatraansa olivat rakentaneet oman kodin Luran perimälle tontille kilometrin päähän metsän keskelle. Purettu vanha huvila entisöitynä ja mukavuuksin varustettuna oli ollut Luran ja hänen perheensä koti monet vuodet ja nyt nekin, Kataja-ahon vanhat huonekalut ja lasten lelut olivat täällä komeroissa ja olohuoneessa. Koti oli ollut myytävä, onneksi sukulaisille, velkasaneerauksen yhteydessä. Ne olivat olleet ihania kesiä, lapset vielä pieniä ja nuorimmat eivät olleet edes syntyneitä vielä ja sisarusten välillä oli ollut aina sopu. Siihen aikaan vielä Hanna asui miehensä ja tyttöjen kanssa rakentamassaan talossa, tontilla joka oli myös Alakoskesta erotettu. Kaikki kolme sisarusta olivat aina tulleet hyvin toimeen keskenään; samoin Johnny-veli USA:ssa ja sitten Jussi oli palannut. Sitä sherryä he olivat maistelleet olohuoneen avarissa tiloissa, heinäkuuisina iltapäivinä, kun ukkonen oli nousemassa järven takaa Nuppusenkyliltä, mustien pilvien peittäessä koko taivaanrannan ja salamoiden leimahdellessa. Äiti oli ollut peloissaan, mutta

Maarit oli nauttinut luonnonvoimien dramatiikasta ja Laura oli pelännyt vain vähän, koska hän joka eli Jeesuksen siiven alla oli turvassa aina samoin hänen pienokaisensa. Paitsi hänen vanhin poikansa joka seitsenvuotiaana vesselinä oli ollut ulkona leikkimässä ja juonut kallionkoloon kerääntynyttä sadevettä sinä päivänä kun Tšernobylessä oli räjähtänyt ja koko Etelä-Suomi oli saanut laskeumaa. Lääkärit olivat tutkineet ja tulleet siihen johtopäätökseen että hänen a-plastista anemiaansa ei voinut selittää millään muulla: oireet ja ajankohta olivat sopivat ja lapsi haudattiinkin sitten Lauran isän vierelle perhehautaan. "Jumalalla on kaikelle tarkoituksensa" oli hänen saarnaajamiehensä sanonut ja koska hän oli aina oikeassa niin Laura oli alistunut Jumalan tahtoon. Eihän hänen, tavallisen syntisen ihmislapsen tarvinnut sitä ymmärtääkään; riitti että otti kiitollisena vastaan Jumalan hyväilyt. Kaksi poikaa heille oli tullut korvaamaan kuollutta lasta, vaikka ei kukaan koskaan oikeastaan korvaa ketään. Laura oli tullut uskoon jo nuorena, rippikoululeirillä ja alkanut seurustelemaan paikkakunnan suurimman lestadiolaissuvun jälkeläisen kanssa; Reima oli ollut opiskelemassa mutta häntä olivat aina kiinnostaneet enemmän uskon asiat ja kaikkein parhaiten hän viihtyi neuvoen ja opastaen oman lahkonsa jäseniä hengellisissä asioissa. Kun Laura oli sitten ottanut pankista velkaa ja perustanut kahvilan taajamaan, jossa uskonveljet olivat mielellään poikenneet kupposelle kahvia ja henkeville ja hengellisille keskusteluille Reiman kanssa, muutkin iloisesti hymyilevän Lauran passattaviksi ja kun tilat olivat suuret niin pian Reima monistuskoneineen ja offetteineen ja tietokoneineen oli installoinut oman painatusfirmansa vaimonsa kahvilaan. Kohta oli hyllyt uskonnollista materiaalia myynnissä ja musiikki oli samantyylistä. Perjantai-iltaisina alkoi kokoontua gospel-ryhmä ja kosketinurut jammailla myöhään yöhön. Paikalliset ei-uskovaiset alkoivat karttaa paikkaa ja kun itse isäntäväki istui päiväkausia paikalla nauttimassa kahvilan antimista ja lempeän uskovaisesta, kansainvälisestä ja suvaitsevaisesta seurasta niin liikeyritys alkoi tuottaa tappiota ja meni konkurssiin. Ei auttaneet edes kiertävät eteläamerikkalaiset intiaanipelimannit improvisoituine konsertteineen, shakkiturnaukset, emännän ystävällisyys tai kahvin hyvä laatu. Isäntä oli joutunut siirtämään tietokoneensa ja kirjapainonsa kaupunkiasunnon seinien sisälle ja Laura lähti pankin puhutteluun. Mamman purkki- ja rasiakomero kammarin perällä oli luku sinänänsä. Sen tyhjentämiseen Lauralta meni puoli päivää. Vähän siellä oli enää hyvin pestyjä, kertaalleen käytettyjä lasipulloja ja purkkeja jotka olivat jääneet odottamaan mamman mustaviinimarjamehujä, mustikkahilloa, puolukkasurvosta, raparperihilloa. Suurimman osa Jussi oli heittänyt roskeen kun hän tarvitsi tilaa omille tavaroilleen. Niin kuin hän oli heittänyt ullakolle mullan sekaan Maaritin kesävaatteet, joita hän oli säästänyt olohuoneen vaatekomerossa. Maarit oli joskus vuosia sitten halunnut ottaa Alakosken nimelleen ja vastuulleen, mutta Jussi ei ollut suostunut, koska hän saattaisi vielä tarvita itselleen sitä tilapäiseksi asuinpaikaksi. Se oli silloin kun Jussi oli palannut jo Suomeen ja rakentanut hirsihuvilat järven rannalle, sisarustensa kanssa yhteisille tonteille, kuusi hehtaaria perintömaata kirkasvetisen järven rannalle, etelärinteelle. Eihän kukaan sisaruksista ja varsinkaan äiti ollut osannut arvata miten se vielä päättyisi. Kukaan ei ollut uskonut että Jussi tulisi vielä takaisin Suomeen ja eihän se aivan vapaaehtoisesti tapahtunutkaan. Hän palasi neljäkymmenen amerikanvuoden jälkeen, ihmisrauniona, keltaisena, vapisevana vanhuksena jonka entinen vaimo oli kävelyttänyt lentokoneeseen Miamissa, Hänet oli tuhonnut alkoholismi ja hänen elämännälkänsä. Amerikkalainen Unelma oli ollut aina vain kovemman kamppailun takana ja rääsytäririkkauksiin ei ollutkaan toteutunut vaan kaikki oli aina vaikeaa ja pääomaa sijoituksiin puuttunut ja terveys reistaillut. Jussia oli vaivannut jo nuoresta pahanlaatuinen migreeni, äidinperintöä, johon lääkkeet toivat vain osittaista lievennystä, alkoholi ja epä säännölliset elämäntavat vain pahensivat. Kolmannen avioeron jälkeen hänen

alkoholinkäyttönsä oli riistäytynyt käsistä ja lyhyt katkaisuhuolto sairaalassa oli ollut paitsi kallis, tehoton. Entinen vaimo ja tyttären äiti, Molly, oli saanut hänet viimein lentokoneeseen, kaksi matkalaukkua ruumassa, toinen täynnä alushousuja ja toinen kasetteja, sisar Arlandassa otti vastaan pariksi päivää ja sitten jatkolennot Helsinki-Vantaalle, josta Laura ja Reima hakivat hänet. Kädet hänellä tärisivät vieläkin, vaikka lepo siskon luona Tukholman lähiössä oli auttanut: Maarit oli tarjonnut hyvää ruokaa ja rauhalliset unet, keskustelua ja hyviä neuvoja. Hänet oli autettu silloin jaloilleen, hoidettu terveeksi, asiat järjestetty kuntoon. Koko sisarusparvi oli puhaltanut yhteen hiileen. Äiti oli huolehtinut tuhlaajapojastaan, ruokkinut, valvonut, tukenut, majoittanut. Lääkäri-sisar, Hanna, oli huolehtinut tervehtymiseen liittyvistä asioista. Laura ja Reima olivat olleet aina saatavilla, vertaistukena. Ensimmäinen talvi oli ollut vaikeaa: lämpimään ilmastoon tottunut sairas mies paleli, värisi ulkona raa'assa pohjoistuudessa kuin haavanlehti, vieroitusoireet olivat pahat, mutta lääkkeet auttoivat ja hiljalleen terveyskin koheni ja ruokahalu kasvoi ja kun terveys oli lähes normaali jo, niin Suomi olikin nyt vihonviimeinen paikka ja brezhneviläinen yhteiskunta ja sen säännöt ja odotukset eivät miellyttäneet. Toisaalta taas ja kun kevät tuli uudelleen ja luonto kutsui niin Jussi lähti kalalle lainaveneellä, samoili metsissä ja ammensi voimia "taigan" luonnosta, lapsuutensa maisemista. Auton hän oli jo hankkinut ja äidin kanssa jakamansa yksiö tuntui liian ahtaalta. Hän oli taas alkanut soittaa trumpettia ja kulkea Maarit-sisarelta saatu kontakti hänen vanhoihin ystäviinsä, jotka olivat sopivan kulturelleja ja kansainvälisiä ja asuivat riittävän lähellä tuli mieluisaksi vierailupaikaksi. Ympyrät olivat ahtaat ja maailma pieni ja niin hän löysikin rajatiedon ja uusia ystäviä. Elämä voitti ja sen mukana palasivat vanhat kujeet. Perintömaalleen, järven rantaan, hän rakensi honkahuvilan ja osti siskoltaan talousmaan hinnalla hänen kaksi hehtaariaan, veli lahjoitti hänelle omat kaksi ja huvilan oli tarkoitus majoittaa sisarukset myös lomillaan. Rantakalliolta oli upeat näkymät yli järven, aina Nuppustenkylyltä etelässä Matikkaniemeen pohjoisessa, Lammassaari aivan edessä, Lahdenperä, kalavedet ja majavat rakensivat patoa vastakkaiselle rannalle. Kuikat huusivat kevätillassa, migreenit hellittivät ja lainatuilla rahoilla aloitettuaan hän pystyi ottamaan tutun kirvesmiehen auttamaan. Olihan Jussia autettava nyt kun hän halusi asettua uudelleen kotiin, vanhan äidin tueksi, kalastamaan, metsästäämään ja soittamaan trumpettia kalliolla kesäiltaan, kuin konsanaan nuorena miehenä. Sitä paitsi, hän oli löytänyt tyttöystävän, paikallisia, pankkineiti Mervin, joka oli sinkku ja sopivassa iässä, simpsakka ja sievä, ymmärsi huushollin päällekin ja yhdessä pariskunta muuttikin asumaan Mervin ostamaan kaksioon kerrostaloon äidin kaupunkiasunnon viereen. Kaikki tuntui järjestyvän, mutta kun ei. Se nälkä, josta hän oli antanut todistusta jo kolmikuukautisena vauvana, kun äidin maito oli ehtynyt, niin hän oli imenyt äidin käsivarren mustelmille, evakkomatalla Viipurista Keski-Suomeen. Siitäkö äiti oli tuntenut syyllisyyttä koko elämänsä ajan ja auttanut ja tukenut esikoistaan, joka oli saanut näin huonot eväät matkalleen elämässä? Kaksi hirsihuvilaa oli Jussi rakentanut ja myynyt ne sitten pois. Maarit oli istunut monta iltaa Jussin huvilan terassilla, viinilasi kädessään, katsellen auringonlaskua ja varoittanut veljeään venäläisille myymisestä. "Särkisit äidin sydämen", jos niin tekisit. "Ei sitä koskaan tiedä", sanoi veli, "jospa näilläkin rannoilla joskus vielä balalaikka soi". Suomalainen ostaja oli kuitenkin ollut.